

La llarga vida d'una lluitadora

En el seu segle i escaig de vida, Alejandra Soler tingué temps de ser atleta, mestra republicana, comunista, exiliada a Rússia i símbol del 15M. Morí a l'edat de 103 anys.

Article de Xavier Aliaga

Alejandra Soler, rebent de mans de Ximo Puig l'Alta Distinció de la Generalitat valenciana, l'any 2016.

De vegades, una fotografia ho explica tot. O explica moltes coses: a la coberta de les seues memòries, *La vida es un río caudaloso con peligrosos rápidos. Al final de todo... sigo comunista* (Publicacions de la Universitat de València, 2009), hi ha una imatge d'Alejandra Soler de l'any 1949, de l'època que treballava en l'Escola Superior de Diplomàcia de Moscou, durant el seu interminable exili a Rússia de 32 anys. Una Alejandra encara jove, amb un somriure encisador i una actitud vital, de mirar la vida cara a cara, sense por. Amb les ferides de l'ànima fora de camp.

Filla única, en l'educació d'Alejandra –sota les idees de la Institució Lliure d'Ensenyament– pesaren més les idees republicanes del pare que les conservadores de la mare, uns progenitors que estrenaren la pionera llei de divorci de la República. Alumna més tard del Lluís Vives, fou una de les primeres atletes valencianes. I també una pionera de les lluites estudiantils contra la dictadura de Primo de Rivera. El 1935 s'afilià al Partit

Comunista d'Espanya, empesa per la brutal repressió contra els miners d'Astúries.

La seua activitat com a mestra republicana, la participació activa en la campanya del 1936, en favor del PCE, i la relació amb Arnaldo Azzati, també militant comunista i fill del periodista Fèlix Azzati, sentenciaren el seu destí en acabar la guerra: amb la victòria de Franco, hagué de passar a l'exili a França. "Allí vaig viure un dels moments més dolorosos de la meua vida. Aturada en la ratlla fronterera, veia desfilar davant de mi tot un poble brut, esparracat, destrossat". Pòrtic d'una separació forçada del marit, confinat al camp d'Argelès-sur-Mer.

Fins que al maig, un vapor soviètic la traslladà a Leningrad, reclamada per les autoritats russes. Ja a la Unió Soviètica, Soler va viure en directe la salvatge batalla de Stalingrad, que posà a prova la seua resistència física i mental. Catorze alumnes que tenia al seu càrrec salvaren la vida gràcies a ella.

Guanyada la guerra contra els nazis, Soler s'incorpora com a "simple profes-

sora d'espanyol" a l'Escola Superior de Diplomàcia, l'any 1945. "Vaig eixir-ne per regressar a Espanya el 1971 sent titular de la càtedra de llengües romances", escriu en les seues memòries amb un punt d'orgull. Justificat: dominava, a més del rus i el castellà, el francès, l'italià, el portuguès i el romanès. Fou condecorada en tres ocasions per mèrits laborals.

En aquella llarga estada soviètica es va larvar el seu desencant amb l'estalinisme, amb les porgues i la repressió, fins al punt de sentir en carn pròpia la por a l'NKVD, la policia secreta de Stalin. Desencant que no afectava la seua estima "per una idea vàlida" que es va desnaturalitzar.

Els seus darrers anys, Alejandra Soler va escriure les seues memòries i se solidaritzà amb el 15M i la Primavera Valenciana, i així esdevingué un símbol de l'institut on va estudiar. El centenari, l'any 2013, la va agafar escrivint i llegint Tony Judt.

Els reconeixements com a filla predilecta de València i Alta Distinció de la Generalitat li arribaren en vida, sortosament. Una dona que era un llibre d'història. •